

MEĐUNARODNI KRIVIČNI SUD
ZA BIVŠU JUGOSLAVIJU

TUŽILAC
MEĐUNARODNOG SUDA
PROTIV
NASERA ORIĆA

Predmet br. IT-03-68-T

TREĆA IZMIJENJENA OPTUŽNICA

Tužilac Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju, na osnovu svojih ovlašćenja iz člana 18 Statuta Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (u daljnjem tekstu: Statut Međunarodnog suda), optužuje:

NASERA ORIĆA

Za **KRŠENJA ZAKONA ILI OBIČAJA RATOVANJA**, kako slijedi:

OPTUŽENI

1. **Naser ORIĆ**, sin Džemala i Hate (djevojačko prezime MUSTAFIĆ), rođen je 3. marta 1967. godine u Potočarima, opština Srebrenica, Republika Bosna i Hercegovina (u daljnjem tekstu: Bosna i Hercegovina).
2. **Naser ORIĆ** je svoj obavezni vojni rok u Federativnoj Republici Jugoslaviji (u daljnjem tekstu: FRJ) odslužio 1985. i 1986. godine u specijalnoj jedinici za atomsku i hemijsku odbranu Jugoslovenske narodne armije (u daljnjem tekstu: JNA). Iz JNA je izašao s činom desetara.
3. **Naser ORIĆ** je bivši policajac. Godine 1988. završio je šestomjesečni kurs u Zemunu, a pripravnički staž je odslužio na Savskom Vencu u Beogradu. Kao pripadnik policijske jedinice za specijalne zadatke, nastavio je pohađati kurseve još dvije godine. Godine 1990., **Naser ORIĆ** je poslan na Kosovo kao pripadnik policijske jedinice za specijalne zadatke Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srbije. Nakon toga se vratio u Beograd. Dana 5. augusta 1991. godine, raspoređen je na dužnost u Stanicu policije na Ilidži, na periferiji Sarajeva. Krajem 1991. godine, **Naser ORIĆ** je premješten u

Stanicu policije u Srebrenici, a 8. aprila 1992. postao je načelnik policijske ispostave u Potočarima.

4. Dana 17. aprila 1992., u Potočarima je osnovana Teritorijalna odbrana (u daljnjem tekstu: TO), a **Naser ORIĆ** je postao njen komandant. Komandna zona TO Potočari obuhvatala je mjesne zajednice Potočari, Likari, Čauš, Zalažje i Ažlica.
5. Dana 20. maja 1992. godine, formiran je Opštinski štab TO-a Srebrenica, a **Naser ORIĆ** je imenovan za komandanta tog štaba. Dana 27. juna 1992., **Sefer HALILOVIĆ**, načelnik Štaba Vrhovne komande Armije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: ABiH) zvanično je potvrdio imenovanje **Nasera ORIĆA** za komandanta Štaba TO-a Srebrenica (u daljnjem tekstu: Štab). **Naser ORIĆ** je komandovao svim jedinicama potčinjenim Štabu TO-a Srebrenica. Dana 8. augusta 1992., imenovanje **Nasera ORIĆA** na položaj komandanta Štaba TO-a Srebrenica ponovno je potvrdilo Predsjedništvo Bosne i Hercegovine. Dana 3. septembra 1992., Štab TO-a Srebrenica preimenovan je u Štab Oružanih snaga Srebrenica. **Naser ORIĆ** je ostao na položaju komandanta.
6. Kad je 1. jula 1992. u Srebrenici osnovano Ratno predsjedništvo, **Naser ORIĆ** je postao njegov član. Na tu funkciju je imenovan u svojstvu komandanta Štaba TO-a Srebrenica.
7. Komandne ovlasti **Nasera ORIĆA** dalje su proširene kada je početkom novembra 1992. godine imenovan za komandanta Združenih oružanih snaga podregije Srebrenica. Pod njegovom komandom je bilo geografsko područje koje je obuhvatalo teritorije nekoliko opština: Srebrenice, Bratunca, Vlasenice i Zvornika u istočnoj Bosni.
8. Dana 1. januara 1994., sve jedinice pod komandom **Nasera ORIĆA** preimenovane su u Komandu 8. operativne grupe Srebrenica ABiH.
9. Dana 12. jula 1994., **Naser ORIĆ** je unaprijeđen u čin brigadira.
10. Početkom 1995. godine, Komanda 8. operativne grupe Srebrenica postala je 28. divizija 2. korpusa ABiH. **Naser ORIĆ** je ostao na položaju komandanta te jedinice sve dok u augustu 1995. godine nije izašao iz ABiH.
11. Prije 1. marta 1994. godine, **Naseru ORIĆU** je dodijeljena značka "Zlatni ljiljan", najviše priznanje koje dodjeljuje načelnik Štaba Vrhovne komande ABiH. Dana 15. aprila 1993., **Naser ORIĆ** je primio pismenu pohvalu, i ovaj put od načelnika Štaba Vrhovne komande ABiH.

INDIVIDUALNA KRIVIČNA ODGOVORNOST

Član 7(1) Statuta Međunarodnog suda

12. **Naser ORIĆ** snosi individualnu odgovornost, na osnovu člana 7(1) Statuta Međunarodnog suda, za krivična djela bezobzirnog razaranja gradova, naselja

ili sela koje nije opravdano vojnom nuždom, koja se navode u ovoj optužnici. Individualna krivična odgovornost uključuje planiranje, podsticanje, naređivanje, počinjenje ili pomaganje i podržavanje na drugi način planiranja, pripremanja ili izvršenja radnji ili propusta iznesenih u ovoj optužnici. Time što nikada nije preduzeo razumne mjere da spriječi bezobzirno razaranja gradova, naselja ili sela i kazni počinioce takvih zločina, kao i time što je aktivno učestvovao u napadima u kojima je dolazilo do takvog bezobzirnog razaranja, Naser ORIĆ je podsticao počinjenje tih krivičnih djela, te pomagao i podržavao njihove počinioce.

Član 7(3) Statuta Međunarodnog suda

13. **Naser ORIĆ** je, na osnovu disciplinskih propisa Armije BiH, naročito propisa objavljenih u Službenom listu od 13. augusta 1992. godine, bio dužan da se stara o provođenju pravila koja se odnose na istragu ratnih zločina.
14. S obzirom na uobičajenu praksu ABiH da koristi razne propise i uputstva bivše JNA, **Naser ORIĆ** je na osnovu svojih ovlašćenja i dužnosti komandanta bio, između ostalog, odgovoran za pripremu, rukovođenje i provođenje borbenih zadataka. **Naser ORIĆ** je vršio svoja ovlaštenja komandanta i time što je pregovarao i aktivno učestvovao u razmjeni srpskih zatočenika.
15. Sve vrijeme na koje se odnose optužbe u ovoj optužnici, na osnovu svog položaja i ovlašćenja komandanta, **Naser ORIĆ** je komandovao svim jedinicama koje su djelovale u njegovoj zoni odgovornosti. To se odnosi na sve jedinice koje su učestvovalе u borbenim dejstvima u opštinama Srebrenica i Bratunac, a naročito u borbama u Ratkovićima 21. i 27. juna 1992., u Ježestici 8. augusta 1992., Fakovićima 5. oktobra 1992., u Bjelovcu od 14. do 19. decembra 1992. i u Kravici 7. i 8. januara 1993., te na sve jedinice, uključujući jedinice vojne policije, koje su učestvovalе u privođenju i zatvaranju lica srpske nacionalnosti u Srebrenici.
16. **Naser ORIĆ** je pokazao da ima i *de jure* i *de facto* komandu i kontrolu u pogledu vojnih pitanja, na način koji je konzistentan s vršenjem ovlasti nadređenog, time što je izdavao naređenja, uputstva i direktive jedinicama, time što se starao da se ta naređenja, uputstva i direktive sprovode i snosio punu odgovornost za njihovu provedbu.
17. **Naser ORIĆ** je imao efektivnu kontrolu nad svojim podređenima.
18. **Naser ORIĆ**, u odnosu na vrijeme kad je bio na dužnostima navedenim u ovoj optužnici, snosi krivičnu odgovornost nadređenog za djela svojih podređenih, u skladu sa članom 7(3) Statuta Međunarodnog suda. Nadređeni je odgovoran za djela svojeg podređenog (svojih podređenih) ako je znao ili imao razloga da zna da se njegov podređeni (njegovi podređeni) sprema(ju) počiniti takva djela ili da su to već učinili, a nadređeni nije preduzeo nužne i razumne mjere da takva djela spriječi ili da kazni njihove počinioce. Shodno tome, **Naser ORIĆ** snosi krivičnu odgovornost po članu 7(3) Statuta Međunarodnog suda za sva krivična djela navedena u ovoj optužnici.

OPŠTI NAVODI

19. Sve radnje i propusti navedeni u ovoj optužnici dogodili su se u periodu od 10. juna 1992. do 20. marta 1993. na teritoriji Bosne i Hercegovine.
20. Sve vrijeme na koje se odnosi ova optužnica, na teritoriji Bosne i Hercegovine postojao je oružani sukob.
21. Sve vrijeme na koje se odnosi ova optužnica, **Naser ORIĆ** je bio dužan da se pridržava zakona i običaja koji regulišu vođenje oružanih sukoba, uključujući Ženevske konvencije iz 1949. godine i njihove Dopunske protokole. Pored toga, **Naser ORIĆ** je bio dužan da obezbijedi da se vojne jedinice pod njegovom komandom i kontrolom pridržavaju tih pravila međunarodnog prava i primjenjuju ih. Osim toga, **Naser ORIĆ** je po naređenju nadređenog organa, odnosno po naređenju Predsjedništva Bosne i Hercegovine od 23. augusta 1992., imao obavezu da pokrene postupak utvrđivanja zakonskih sankcija protiv pojedinaca pod njegovom komandom i kontrolom koji su prekršili međunarodno ratno pravo.

OPTUŽBE

TAČKE 1 - 2 (UBISTVO I OKRUTNO POSTUPANJE)

22. Od 24. septembra 1992. do 20. marta 1993. godine, pripadnici vojne policije pod komandom i kontrolom **Nasera ORIĆA** zatočili su nekoliko lica srpske nacionalnosti u Stanici policije u Srebrenici i u zgradi koja se nalazila iza zgrade Skupštine opštine Srebrenica.
23. Ti zatočenici su podvrgnuti fizičkom zlostavljanju, velikim patnjama i teškim povredama tijela i zdravlja, te nehumanim postupcima stražara, odnosno drugih lica uz pomoć stražara. U nekim slučajevima, zatvorenici su nasmrtno premlaćeni. Fizičko zlostavljanje uključivalo je premlaćivanje raznim predmetima kao što su drveni štapovi, drvene motke, čelične cijevi, metalne šipke, bejzbol palice, kundaci pušaka, gole pesnice, te udaranje čizmama i vađenje zuba na silu zahrđalim kliještima. Ta premlaćivanja i fizičko zlostavljanje bili su krajnje bolni i uzrokovali su povrede kao što su lom kostiju, teške ozljede udova i slomljeni zubi. Brojni su slučajevi kad su zatočenici uslijed batina gubili svijest. Bili su zatvoreni u pretrpanim prostorijama i u ne higijenskim uslovima.
24. Okrutno postupanje:
 - a. Od 24. septembra 1992. do 16. oktobra 1992., sljedeća lica srpske nacionalnosti bila su zatočena u uslovima opisanim u paragrafu 23 u Stanici policije u Srebrenici:

- i. Nedeljko RADIĆ, rođen 15. jula 1951., zlostavljan je raznim predmetima, između ostalog, drvenim motkama i gvozdanim šipkama. Udarali su ga pesnicama i nogama po cijelom tijelu. Tukli su ga gvozdenom šipkom po glavi. Zubi su mu na silu vađeni zadržalim kliještima. Jedan mu se vojnik pomokrio u ozlijeđena usta, a on je morao progutati mokraću. Iz usta i nosa mu je išla krv. Polomljeni su mu zubi i slomljena rebra.
 - ii. Slavoljub ŽIKIĆ, zvani Drago, rođen 18. maja 1935., udaran je pesnicama i čizmama. Tukli su ga i kundacima pušaka. U nekim trenucima je od batinanja gubio svijest. Slomljena su mu rebra i polomljeni zubi gornje vilice. Slomljeno mu je i jedno rame. Posljedica tih batinanja su znatno oslabljeni sluh i vid.
 - iii. Zoran BRANKOVIĆ, rođen 1975. godine, Nevenko BUBANJ, zvani Slavenko, datum rođenja nepoznat, i Veselin ŠARAC, rođen 17. novembra 1938., udarani su pesnicama i nogama po cijelom tijelu. Tukli su ih raznim predmetima, između ostalog, drvenim motkama i gvozdanim šipkama.
- b. U periodu od 15. decembra 1992. do 20. marta 1993. godine, sljedeća lica srpske nacionalnosti najprije su zatočena u Stanici policije u Srebrenici, a zatim prebačena u zgradu koja se nalazila iza zgrade Skupštine opštine Srebrenica. U uslovima opisanim u paragrafu 23 bili su zatočeni:
- i. Ilija IVANOVIĆ, rođen 1. februara 1962., udaran je golim pesnicama, drvenim motkama, metalnim šipkama, bejzbol palicama i čizmama. Bio je izboden noževima. Tukli su ga po cijelom tijelu. Slomljena su mu rebra, zubi, nos i jagodična kost. Udarali su mu glavom o metalne rešetke na vratima i betonske zidove. U brojnim prilikama je zbog takvih batinanja padao u nesvijest.
 - ii. Ratko NIKOLIĆ, rođen 12. jula 1945. (srpski civil) podvrgnut je teškim premlaćivanjima. Udarali su ga drvenim motkama, bejzbol palicama i metalnim šipkama. Tukli su ga nogama i pesnicama i izboli nožem. U tim batinanjima su mu slomljena rebra, a u brojnim prilikama je padao u nesvijest.
 - iii. Rado PEJIĆ, zvani Mišo, rođen 27. marta 1956. (srpski civil), podvrgnut je teškim premlaćivanjima. Tukli su ga drvenim štapovima, drvenim motkama, bejzbol palicama, metalnim šipkama i kundacima pušaka. Udarali su ga i rukama i nogama i tukli po cijelom tijelu. U brojnim prilikama se onesvijestio od batinanja. Zbog tih premlaćivanja i nehumanog postupanja toliko je izgubio na tjelesnoj težini da nije mogao da hoda, te je razmijenjen na nosilima.

- iv. Stanko MITROVIĆ, zvani Cane, datum rođenja nepoznat, i Mile TRIFUNOVIĆ, rođen 1920. godine (svi srpski civili) podvrgnuti su teškim premlaćivanjima. Tukli su ih drvenim štapovima, drvenim motkama, bejzbol palicama, metalnim šipkama i kundacima pušaka. Udarali su ih i nogama i rukama i tukli po cijelom tijelu. U brojnim prilikama su se od batinanja onesvijestili.

25. Ubistva:

- a. Dana 25. septembra 1992. ili približno tog datuma, Dragutin KUKIĆ, rođen 12. maja 1934., Srbin koji je bio zatočen u Stanici policije u Srebrenici u uslovima opisanim u paragrafu 23, nasmrt je premlaćen.
- b. Od 6. februara do 20. marta 1993., ubijena su sljedeća lica srpske nacionalnosti zatočena u zgradi koja se nalazila iza zgrade Skupštine opštine Srebrenica u uslovima opisanim u paragrafu 23: Jakov ĐOKIĆ, rođen 1972., Dragan ILIĆ, rođen 1975., Milisav MILOVANOVIĆ, zvani Mićo, rođen 1950., Kostadin POPOVIĆ, rođen 20. septembra 1947. i Branko SEKULIĆ, rođen 1. januara 1967.

26. Naser ORIĆ je, približno od septembra 1992. do augusta 1995. godine, znao ili imao razloga da zna da se njegovi podređeni spremaju planirati, pripremiti ili izvršiti djela zatvaranja, ubijanja i/ili okrutnog postupanja prema Srbima zatočenim u Stanici policije u Srebrenici i u zgradi koja se nalazila iza zgrade Skupštine opštine Srebrenica, ili da su to već učinili, a nije preduzeo nužne i razumne mjere da spriječi takva djela ili da kazni njihove počinioce.

Tim radnjama i propustima, Naser ORIĆ je počinio:

TAČKA 1: UBISTVO, KRŠENJE ZAKONA ILI OBIČAJA RATOVANJA, kažnjivo po članovima 3 i 7(3) Statuta Međunarodnog suda i sankcionisano članom 3(1)(a) Ženevskih konvencija.

TAČKA 2: OKRUTNO POSTUPANJE, KRŠENJE ZAKONA ILI OBIČAJA RATOVANJA, kažnjivo po članovima 3 i 7(3) Statuta Međunarodnog suda i sankcionisano članom 3(1)(a) Ženevskih konvencija.

TAČKE 3 - 5

(BEZOBZIRNO RAZARANJE GRADOVA, NASELJA ILI SELA KOJE NIJE OPRAVDANO VOJNOM NUŽDOM)

27. U periodu od maja 1992. do februara 1993. godine, muslimanske oružane jedinice preduzimale su razne vojne operacije protiv snaga Vojske Srpske Republike Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: VRS) u istočnoj Bosni. Tokom tih operacija, muslimanske oružane jedinice su u opštinama Bratunac, Srebrenica i Skelani spalile i na druge načine razorile najmanje pedeset sela i

zaselaka sa pretežno srpskim stanovništvom. Zbog toga je iz tog područja izbjeglo na hiljade Srba.

28. U periodu od 10. juna 1992. do 8. januara 1993., jedinice pod komandom i kontrolom Namera ORIĆA učestvovala su u raznim borbenim dejstvima protiv snaga VRS-a u istočnoj Bosni.
29. Tokom tih borbenih aktivnosti, zgrade, stambene kuće i druga imovina bosanskih Srba u selima sa pretežno srpskim stanovništvom paljeni su i uništavani na načine detaljnije opisane u paragrafima od 30 do 35.
30. Dana 21. i 27. juna 1992., napadnuti su selo Ratkovići i okolni zaseoci Brađevina, Dučići i Gornji Ratkovići. U tom napadu učestvovali su pripadnici TO-a iz Srebrenice, Osmaća, Kragljivode, Skenderovića i Biljega.
31. Dana 8. augusta 1992., napadnuto je selo Ježestica. U tom napadu učestvovali su pripadnici TO-a iz Potočara, Sućeske, Skenderovića i Osmaća.
32. Dana 5. oktobra 1992., napadnuti su selo Fakovići i okolni zaselak Divovići. U tom napadu učestvovali su pripadnici TO-a iz Potočara, Osmaća, Sućeske, četa Stari grad, te TO-a iz Skenderovića i Kragljivode. **Naser ORIĆ** je komandovao tim napadom i učestvovao u njemu.
33. U periodu između 14. i 19. decembra 1992. godine, napadnuto je selo Bjelovac i susjedni zaselak Sikirići. U tom napadu učestvovali su Štab Združenih snaga subregije Srebrenica, četa Stari grad, srebrenička četa Samostalnog bataljona Srebrenica, brigada Potočari, brigada Sućeska, brigada "3. maj" iz Kragljivode, Samostalni bataljon Osmaće, četa Pasmulići Samostalnog bataljona Srebrenica, Samostalni bataljon Skenderovići, 114. istočnobosanska brigada, Samostalni bataljon Voljavica, Samostalni bataljon Biljeg, 1. ceranski odred, četa Kazani Samostalnog bataljona Srebrenica i Samostalni bataljon "5. juli" iz Tokoljaca. Naser ORIĆ je komandovao tim napadom i učestvovao u njemu.
34. Dana 7. i 8. januara 1993. godine, napadnuti su selo Kravica i dva obližnja sela, Šiljkovići i Ježestica. U tom napadu učestvovali su četa Stari grad, brigada Potočari, brigada Sućeska, brigada "3. maj" iz Kragljivode, Samostalni bataljon Osmaće, četa Pasmulići Samostalnog bataljona Srebrenica, 6. odred iz Kamenice, 114. istočnobosanska brigada, Samostalni bataljon Voljavica, Samostalni bataljon Biljeg i 1. ceranski odred. **Naser ORIĆ** je komandovao tim napadom i učestvovao u njemu.
35. Tokom ovih napada u istočnoj Bosni koji su se odvijali od 10. juna 1992. do 8. januara 1993. godine, jedinice pod komandom i kontrolom **Namera ORIĆA** protivpravno su uništavale imovinu bosanskih Srba, uključujući zgrade i stambene kuće. Protivpravno i bezobzirno razaranje koje nije opravdano vojnom nuždom uključuje incidente u sljedećim selima i zaseocima koji su se dogodili naznačenog dana ili približno tog datuma:

Ratkovići (opština Srebrenica)	jun 1992.
Brađevina (opština Srebrenica)	jun 1992.
Dučići (opština Srebrenica)	jun 1992.
Gornji Ratkovići (opština Srebrenica)	jun 1992.
Ježestica (opština Bratunac)	august 1992.
Fakovići (opština Bratunac)	oktobar 1992.
Divovići (opština Bratunac)	oktobar 1992.
Bjelovac (opština Bratunac)	decembar 1992.
Sikirići (opština Bratunac)	decembar 1992.
Kravica (opština Bratunac)	januar 1993.
Ježestica (opština Bratunac)	januar 1993.
Šiljkovići (opština Bratunac)	januar 1993.

36. **Naser ORIĆ**, približno od juna 1992. do augusta 1995. godine, znao je ili je imao razloga da zna da se njegovi podređeni spremaju počinuti takva djela bezobzirnog razaranja ili da su ih već počinili u navedenim selima i zaseocima, gorenaznačenih ili otprilike tih datuma, a nije preduzeo nužne i razumne mjere da spriječi takva djela ili da kazni njihove počiniocima.

Tim radnjama i propustima, **Naser ORIĆ** je počinio:

TAČKA 3: BEZOBZIRNO RAZARANJE GRADOVA, NASELJA ILI SELA KOJE NIJE OPRAVDANO VOJNOM NUŽDOM, **KRŠENJE ZAKONA ILI OBIČAJA RATOVANJA**, kažnjivo po članovima 3(b) i 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

TAČKA 4: IZBRISANO

37. Osim toga, **Naser ORIĆ** je za postizanje svojih ciljeva koristio strategiju bezobzirnog razaranja. Zbog toga on nije nikako ili nije u dovoljnoj mjeri izdavao naređenja da se spriječi bezobzirno razaranja. **Naser ORIĆ** u analizama izvršenih operacija nije pokrenuo pitanje bezobzirnog razaranja. Lično je učestvovao u napadima na Fakoviće (5. oktobar 1992.), Bjelovac (od 14. do 19. decembra 1992.), te Kravicu i Ježesticu (7. i 8. januar 1993.). **Naser ORIĆ** i dalje nije nikako ili nije u dovoljnoj mjeri izdavao naređenja da se spriječi bezobzirno razaranja imovine. Te radnje i propusti djelovali su kao podsticaj za počinjenje zločina i kao pomoć i podrška počiniocima da počine takvo protivpravno i bezobzirno razaranja koje nije opravdano vojnom nuždom tokom napada na Fakoviće (5. oktobar 1992.), Bjelovac (od 14. do 19. decembra 1992.), te Kravicu i Ježesticu (7. i 8. januar 1993.).

Tim radnjama i propustima, **Naser ORIĆ** je počinio:

TAČKA 5: BEZOBZIRNO RAZARANJE GRADOVA, NASELJA ILI SELA KOJE NIJE OPRAVDANO VOJNOM NUŽDOM, **KRŠENJE ZAKONA ILI OBIČAJA RATOVANJA**, kažnjivo po članovima 3(b) i 7(1) Statuta Međunarodnog suda.

TAČKA 6: IZBRISANO

/potpisano/
Carla Del Ponte,
tužilac
[pečat Tužilaštva]

Dana 30. juna 2005.
U Haagu,
Nizozemska

DODATAK**DODATNE ISTORIJSKE I POLITIČKE ČINJENICE**

1. Događaji navedeni u ovoj optužnici odigrali su se u kontekstu raspada bivše Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (u daljnjem tekstu: SFRJ).
2. Bosna i Hercegovina je proglasila nezavisnost 3. marta 1992. godine. Evropska zajednica je priznala Bosnu i Hercegovinu 6. aprila 1992. godine. Dana 22. maja 1992., Bosna i Hercegovina je primljena u Ujedinjene nacije kao država-članica.
3. Raspadom SFRJ, neki oficirski kadrovi bivše JNA počeli su da se pripremaju za odbranu Bosne i Hercegovine. Dana 8. aprila 1992., Predsjedništvo Bosne i Hercegovine transformiralo je postojeću Teritorijalnu odbranu Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine u Teritorijalnu odbranu Bosne i Hercegovine. Dana 15. aprila 1992., novi štab TO-a izdao je naredbu za osnivanje Glavnog štaba TO-a, koji je preuzeo punu komandu i kontrolu nad postojećim jedinicama.
4. Dana 8. aprila 1992. godine, Predsjedništvo Bosne i Hercegovine proglasilo je stanje neposredne ratne opasnosti.
5. Dana 20. maja 1992., Predsjedništvo Bosne i Hercegovine donijelo je Uredbu o Oružanim snagama Bosne i Hercegovine.
6. Dana 20. juna 1992. godine, Predsjedništvo je proglasilo ratno stanje.
7. Dana 18. augusta 1992., predsjednik Predsjedništva Bosne i Hercegovine donio je "Odluku o formiranju korpusa ABiH". U tom dokumentu iznosi se podjela Bosne i Hercegovine na pet vojnih zona odgovornosti, pod nazivom korpusi, i navodi se koje će opštine pojedini korpus obuhvatiti.
8. Jedan od tih korpusa bio je i 2. korpus, sa komandom u Tuzli. Kao opštine obuhvaćene zonom odgovornosti 2. korpusa ABiH navedene su sljedeće: Banovići, Bijeljina, Bosanski Brod, Bosanski Šamac, Bratunac, Brčko, Derventa, Doboj, Gračanica, Gradačac, Kalesija, Kladanj, Lopare, Lukavac, Maglaj, Modriča, Odžak, Orašje, Srebrenica, Srebrenik, Šekovići, Teslić, Tešanj, Tuzla, Ugljevik, Vlasenica, Zvornik i Živinice.
9. Dana 23. augusta 1992., Predsjedništvo Bosne i Hercegovine izdalo je naredbu o "Primjeni pravila međunarodnog ratnog prava u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine". Ta naredba je stupila na snagu 5. septembra 1992. godine. Naredbom je propisano sljedeće:
 - a) svi komandanti jedinica i svaki pripadnik Oružanih snaga pojedinačno su odgovorni za primjenu ovih pravila;
 - b) starješine su dužne preduzeti korake propisane pravilima protiv lica koja ih krše;

- c) svi pripadnici Oružanih snaga podliježu obuci radi upoznavanja s ovim pravilima;
 - d) u planiranju i pripremi vojnih aktivnosti Oružanih snaga mora se voditi računa o ovim pravilima i pravu.
10. Dana 12. septembra 1991. godine, proglašena je Srpska Autonomna Oblast Hercegovina. Dana 16. septembra 1991. godine, Skupština Zajednice opština Bosanske Krajine proglasila je Autonomnu regiju Krajina. Do 21. novembra 1991. srpskim autonomnim oblastima (u daljnjem tekstu: SAO) i autonomnim regijama proglašene su Autonomna regija Krajina, SAO Hercegovina, SAO Romanija-Birač, SAO Semberija i SAO Sjeverna Bosna.
 11. Dana 15. oktobra 1991., na sjednici Savjeta SDS-a, donesena je odluka o formiranju odvojene skupštine pod nazivom "Skupština srpskog naroda Bosne i Hercegovine" koja je trebala da štiti srpske interese.
 12. Dana 24. oktobra 1991., Skupština srpskog naroda u Bosni i Hercegovini, u kojoj je dominirao SDS, donijela je odluku o raspisivanju "plebiscita srpskog naroda u Bosni i Hercegovini" na kojem se trebalo odlučiti o ostajanju u zajedničkoj državi Jugoslaviji sa Srbijom, Crnom Gorom, Autonomnom regijom Krajinom, SAO Zapadna Slavonija i SAO Istočna Slavonija, Baranja i zapadni Srijem.
 13. Dana 9. i 10. novembra 1991., bosanski Srbi su održali taj plebiscit. Rezultat je velikom većinom glasova pokazao da bosanski Srbi žele ostati u Jugoslaviji.
 14. Dana 11. decembra 1991., Skupština srpskog naroda obratila se JNA sa zahtjevom da svim raspoloživim sredstvima, kao "integralne dijelove države Jugoslavije" zaštititi ona područja u Bosni i Hercegovini u kojima je sproveden plebiscit srpskog naroda i drugih građana o ostajanju u zajedničkoj jugoslovenskoj državi.
 15. Dana 9. januara 1992., Skupština srpskog naroda u Bosni i Hercegovini usvojila je deklaraciju o proglašenju Srpske Republike Bosne i Hercegovine. Proglašeno je da teritorija te republike obuhvata "područja srpskih autonomnih regija i oblasti i drugih srpskih etničkih cjelina u Bosni i Hercegovini, uključujući područja na kojima je srpski narod ostao u manjini zbog genocida koji je nad njim izvršen u Drugom svjetskom ratu", te da ostaje u sastavu savezne države Jugoslavije. Dana 12. augusta 1992., republika bosanskih Srba promijenila je naziv u Republika Srpska.
 16. Od 29. februara do 2. marta 1992., Bosna i Hercegovina je održala referendum o nezavisnosti. Na poziv SDS-a, većina bosanskih Srba je ovo glasanje bojkotovala. Na referendumu je većina glasala za nezavisnost.

17. Dana 27. marta 1992., na Palama je zvanično proglašena Srpska Republika Bosna i Hercegovina.
18. Krajem marta 1992., snage bosanskih Srba počele su preuzimati fizičku kontrolu nad onim opštinama koje su proglašene dijelom “srpske države”.
19. Dana 27. aprila 1992., Srbija i Crna Gora su proglasile novu SRJ, koju su proglasile državom sljednicom SFRJ.
20. Dana 12. maja 1992., Skupština bosanskih Srba je izglasala osnivanje VRS-a, čime su jedinice JNA koje su ostale u Bosni i Hercegovini efektivno transformisane u komande nove vojske. JNA, koja je rekonstituisanjem SFRJ u SRJ preimenovana u Vojsku Jugoslavije, nastavila je održavati čvrste veze sa VRS-om. Pružala je ključnu borbenu, finansijsku i logističku podršku vojnim operacijama koje je VRS preduzimao protiv nesrpskog stanovništva u Bosni i Hercegovini.